

Fiskeridirektoratet
5804 BERGEN

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
21/9681	2021/1246-6	Jan Henrik Sandberg, 976 82 469	26.11.2021

Havbruk til havs, tre områder – Høringsuttalelse fra Norges Fiskarlag

Vi viser til høring av forslag til avgrensning av tre områder for etablering av havbruk til havs. Norges Fiskarlag har hatt saken på intern høring, og innspill fra medlemslagene er inkludert i denne uttalelsen.

Bakgrunn

Regjeringen har uttrykt ønske om å legge til rette for havbruk til havs, dvs. utenfor 1 nautisk mil av grunnlinja. Fiskeridirektoratet har i den sammenheng fått i oppdrag å kartlegge og identifisere områder som kan være egnet for slik fiskeoppdrett. En første rapport om aktuelle områder (*Kartlegging og identifisering av områder egnet for havbruk til havs - «Områderapporten»*) ble utarbeidet i 2019. Fiskeridirektoratets konklusjon var at 11 områder, med et samlet areal på 19 400 km² (tilsvarende mer enn to ganger landarealet til Rogaland fylke), kunne vurderes nærmere. Det ble lagt opp til at det senere skulle gjennomføres myndighetsstyrte konsekvensutredninger for områdene som ble ansett som mest aktuelle.

Nærings- og fiskeridepartementet har nå bedt Fiskeridirektoratet om å velge ut og anbefale tre av de 11 skisserte områdene for havbruk til havs. Dette som grunnlag for nærmere avgrensning og senere konsekvensutredning. Direktoratet har fått i oppdrag å peke på ett område sør, et midt og et nord i landet. Høringen av disse tre områdene er utarbeidet på bakgrunn av Områderapporten, innspill til denne rapporten, oppdatert GIS-analyse og ellers offentlig tilgjengelig informasjon. SalMar Ocean AS sin søknad om klarering av lokalitet i Norskehavet for konseptet «Smart Fish Farm», om lag 45 nautiske mil utenfor kysten av Midt-Norge, har også blitt vektlagt. Det er også utarbeidet en tilleggsrapport (*Havbruk til havs – Utfyllende kunnskapsgrunnlag for utvelgelse av havområder*, Havforskningsinstituttet 2021), som vurderer risiko for spredning av lakselus.

De tre områdene, som på det overnevnte grunnlaget er identifisert som aktuelle, er:

- 2 Norskerenna Sør
- 11 Frøyabanken Nord/10 Frøyabanken Sør
- 7 Tromsøyflaket

Tallfestingen av områdene refererer til nummereringen i Områderapporten. Område 11 Frøyabanken Nord ligger kant i kant med område 10 Frøyabanken Sør. Bakgrunnen for at dette arealet er delt inn i to utredningsområder er at område 10 ligger innenfor produksjonsområde 6 (Nordmøre og Sør-Trøndelag), mens område 11 ligger utenfor norsk territorialfarvann, og dermed også utenfor produksjonsområdegrensene.

Fiskeridirektoratet ber i denne omgangen spesielt om innspill til de tre overnevnte områdenes yttergrenser. På bakgrunn av denne høringen vil Fiskeridirektoratet deretter anbefale tre nærmere definerte områder for videre utredning og tilrettelegging. Nærings- og fiskeridepartementet vil ta den endelige avgjørelsen av hvilke områder som til slutt skal tilrettelegges for havbruk til havs. Fiskeridirektoratet vil deretter utarbeide program for en overordnet myndighetsstyrt

konsekvensvurdering for hvert anbefalt område. Departementet vil beslutte når slike konsekvensvurderinger skal gjennomføres.

Overordnede innspill

Fiskerinæringa er basert på fornybar biologisk produksjon. Fiskerne er derfor grunnleggende avhengig av et rent og rikt hav, samt intakte gyte-, oppvekst og fiskeområder. Dersom vi forvalter våre fiskerier på en god og bærekraftig måte vil høstingen av sjømat i norske havområder i prinsippet kunne foregå i et evighetsperspektiv.

Fiskeriaktivitet kan foregå mer eller mindre over alt i havet. Aktiviteten varierer med tid på året, mellom år, med utviklingen bestandene, med utbredelse/vandringer og med selve fiskeriaktiviteten. Fiske-, gyte- og oppvekstområder har i realiteten heller ingen skarp avgrensning. Å kartlegge og hensynta slike områder er derfor et krevende arbeid. Selv om en ofte bruker uttrykket «tradisjonelle fiskeriinteresser», så er også fiskeriene en næring i stadig utvikling og endring, noe som også gjør at viktigheten av ulike områder ikke er statisk.

Norges Fiskarlag ønsker en god og kunnskapsbasert sameksistens med andre næringer, ikke minst med oppdrettsnæringa. Samtidig har Fiskarlaget stilt krav om at oppdrett og andre næringer ikke må bygges opp på bekostning av hav- og fjordmiljø, gyte- og oppvekstområder, ville bestander eller driftsgrunnlag og lønnsomhet for norske fiskere. Norges Fiskarlag landsstyre har i den sammenhengen vedtatt:

- *Norges Fiskarlag konstaterer at det legges opp til en massiv utvikling av nye næringer og aktiviteter i havet. Dette gjøres uten at konsekvensene er tilstrekkelig avklart, og uten at det er gjennomført realistiske samfunnsøkonomiske vurderinger.*
- *Norges Fiskarlag stiller krav om at ny havbasert virksomhet ikke må bygges ut på bekostning av havmiljøet, ressursgrunnlaget og/eller fiskerinæringa.*
- *Norges Fiskarlag mener myndighetene må legge bedre til rette for samordning av næringer, aktiviteter og arealbruk i norske havområder.*
- *Norges Fiskarlag mener derfor det snarest må utarbeides en Stortingsmelding om arealbruk og sameksistens i norske havområder.*

I tillegg til landsstyrets vedtak har Norges Fiskarlag følgende overordnede innspill til denne høringen:

- De tre områdene, som nå er på høring, ligger alle utenfor plan- og bygningslovens virkeområde. De ligger til dels også utenfor territorialgrensen og til dels utenfor gjeldende produksjonsområdeordning. Vi forutsetter allikevel at kommende konsekvensutredninger for etablering havbruk til havs skjer i samsvar med forskrift om konsekvensutredninger. Vi forutsetter også at havbruk til havs i neste fase inkluderes i en mer overordnet plan for arealbruk, jf. Landsstyrets vedtak om behovet for en ny dedikert Stortingsmelding om arealbruk og sameksistens i norske havområder.
- Vi konstaterer at Fiskeridirektoratet har vurdert og vektlagt hoveddelen dagens fiskerier ved utvelgelse av de tre områdene, som nå er på høring. Det er positivt. Det er tatt hensyn til sporingsdata for norske og utenlandske fartøy i perioden 2011-2019. Fiskeriaktiviteten til norske fartøy under 15 meter og mange utenlandske fartøy under 24 meters lengde vises som kjent ikke gjennom slik sporing. Det er derfor nødvendig å hensyn ta dette, og andre innspill fra fiskeriorganisasjonene, når områdene skal avgrenses videre. Det er også nødvendig å gjøre langt mer konkrete og grundigere vurderinger av hvert enkelt område i neste fase, når områdene skal konsekvensutredes.
- Det har lenge vært enighet om at miljømessig bærekraft må være den viktigste forutsetningen for videre vekst i oppdrettsvolumet. Det må også omfatte oppdrett til havs. Når det gjelder mulighet for god sameksistens, så er det også viktig å sikre at utslipp av fôr, næringsalter og ikke minst legemidler mot lakselus ikke påvirker det marine miljøet og fiskeriene negativt. I den sammenheng kan det nevnes at det i dialogen med SalMar Ocean AS ble vist til at for deres anlegg (Smart Fish Farm) var lagt opp til at evt. kjemisk avlusning skulle skje lukket (i senterøylen), og at avlusningsvannet i så fall skulle kunne renses/uskadeliggjøres. Etter vår oppfatning er bør det legges opp til liknende løsninger for andre nye konsept for oppdrett til havs. Det er også viktig at havbaserte oppdrettsanlegg

driftes slik at de i minst mulig grad bidrar til økt smittepress i kystnære områder, samt økt legemiddelbruk her. Vilkår for kjemisk avlusning, samt krav for å hindre negative konsekvenser på marine krepsdyr og havmiljøet ellers, må bli sentrale tema i kommende myndighetsstyrte konsekvensutredninger.

- Det er fortsatt usikkert i hvilken grad, og evt. hvordan, lakseoppdrett påvirker ville fiskebestander, ikke minst gyteatferd og rekruttering av torsk. Et større forskningsprosjekt i regi av bl.a. Havforskningsinstituttet (SalCod), vil forhåpentligvis kunne gi bedre svar på dette. Etter Norges Fiskarlags oppfatning må plassering av oppdrettsanlegg til havs fortsatt unngås i viktige gyte- og oppvekstområder.
- Anlegg for havbruk til havs vil kunne beslaglegge svært store arealer. Ut fra søknaden til SalMar Ocean AS for klarering av lokalitet til «Smart Fish Farm», så ser det ut til at et slikt anlegg, inkludert forankringer, i praksis vil beslaglegge om lag 10 000 daa i forhold til utøvelse av fiske. Det er lagt opp til at det innføres en sikkerhetssone på 500 meter (i overflaten) rundt akvakulturanlegg til havs. Dette er noe Norges Fiskarlag har kunnet støtte, jf. Norges Fiskarlags høringsuttalelse til forslag til endringer i akvakulturregelverket, datert 30. mars 2021. Forutsetningen var at slike anlegg, inkludert fortøyninger, legges utenfor viktige fiskeområder. Det må også sikres at kabler for strømforsyning til aktuelle anlegg ikke blir til nevneverdig hinder for fiskeriaktiviteten.
- Det bør settes en avgrensning på hvor stort areal som kan beslaglegges av oppdrettsanlegg, med fortøyninger, innenfor de tre områdene som nå skal utredes nærmere. For lettere å kunne få oversikt bør områdene deles inn i rutenett/«blokker». Dersom det for klarering av anlegg for havbruk til havs legges opp til avstandskrav på om lag 5 km mellom hver lokalitet (slik som for nye kystnære lokaliteter), vil arealbeslaget i forhold til flere typer fiskeri (ringnot, bunntrål, pelagisk trål, til dels autoline m.fl.) i praksis kunne bli svært stort. Dette må vurderes grundig i kommende konsekvensutredninger.
- Det må stilles krav til at kommende anlegg for havbruk til havs blir dimensjonert og utrustet til å kunne driftes sikkert i åpent hav. Det bør også stilles økonomisk garanti for fjerning/opprydding av slike anlegg med forankringer, når de er utrangert.
- I tidligere innspill fra Norsk Industri og Sjømat Norge er det pekt på muligheter for samlokalisering med vindkraftverk til havs. Sett fra Fiskarlagets ståsted kan det være en stor fordel om dette lar seg gjøre, ikke minst innenfor Utsira Nord og Sørlege Nordsjø II, som nå er åpnet for vindkraft. I den sammenheng bør det så snart som mulig avklares om risiko for såkalt «iskast» fra vindturbinene, støy, uhellsutslipp, havari osv. i praksis er forenlig med hensynet til rømmingssikkerhet, miljø og fiskevelferd i samlokaliserte havbaserte oppdrettsanlegg.
- For mer utfyllende informasjon viser vi til Fiskarlagets innspill til høring av vilkår for havbruk til havs (datert 20. november 2019) og til våre høringsuttalelser (datert 8. februar 2021 og 2. juli 2021) til SalMar Ocean AS søknad om klarering av lokalitet for oppdrett i Norskehavet. Vi viser også til Norges Fiskarlags høringsuttalelse til forslag til endringer i akvakulturregelverket, datert 30. mars i år 2021.

Innspill til område 2 - Norskerenna sør

Fiskeridirektoratet viser til at område 2 - Norskerenna sør er det eneste aktuelle området for havbasert oppdrett i sør. Det særlig pga. lavere potensial for spredning av lakselus til de kystnære produksjonsområdene. Område 13 - Indrebakken anses som mulig aktuelt i framtida, dersom teknologitviking reduserer potensialet for spredning av lakselus.

Område 2 – Norskerenna sør er delvis overlappende med registrerte reketrålfelt og gyteområder for reke. Dette er etter vår oppfatning svært uheldig, både med tanke på arealbeslag (over og under vannoverflata), som umuliggjør fiske, og med tanke på potensiell legemiddelbehandling og de negative effektene dette er vist å ha for reke og andre krepsdyr. Vi ber derfor om at område 2 - Norskerenna sør avgrenses i god avstand fra områder registrert som reketrålfelt og gyteområde for reke. En slik innsnevring av område 2 – Norskerenna sør vil sannsynligvis også bidra til at ikke en enda større andel av skipstrafikken blir lagt til aktive fiskeområder.

Innenfor grensen til område 2 – Norskerenna sør foregår også et ganske omfattende fiske etter kolmule og til dels øyepål (pelagisk trål), og det foregår et betydelig direktefiske etter storfisk (sei). Dette fiskeriet foregår helt vest i området. Eventuell oppdrettsvirksomhet innenfor område 2

må ikke påvirke dette fiskeriet negativt. Vi ber derfor om at vestre del av område 2 – Norskerenna sør avgrenses i forhold til dette.

Innspill til område 10 - Frøyabanken sør og 11 - Frøyabanken nord

Utenfor kysten av Midt-Norge har Fiskeridirektoratet i utgangspunktet identifisert fem områder som *kan* ha potensial for havbruk til havs. Av disse anses område 10 - Frøyabanken sør og 11 - Frøyabanken nord på som de mest aktuelle. Det bl.a. fordi smittetrykket av lakselus inn mot de kystnære produksjonsområdene er vurdert å være lavere for disse områdene. I tillegg foreligger det allerede nå en søknad om klarering av en lokalitet for havbruk til havs innenfor område 11 - Frøyabanken nord (SalMar Ocean AS).

Utøvelse av fiske, ikke minst linefiske, foregår både innenfor og utenfor de omsøkte områdene. Fiskeriaktiviteten er imidlertid betydelig mindre fra midten av område 11 og østover. Vi ber derfor om at ytre/vestre del av område 11 - Frøyabanken nord tas ut av forslaget som skal utredes videre.

Innspill til område 7 - Tromsøyflaket

I nord har Fiskeridirektoratet identifisert fire områder som *kan* ha potensial for havbruk til havs. Fiskeridirektoratet peker i denne omgangen på område 7 - Tromsøyflaket som aktuelt.

Det er registrert fiskeriaktivitet med flere ulike redskaper på Tromsøyflaket, spesielt med line / krok. Område 7 - Tromsøyflaket bør avgrenses slik at det i minst mulig grad legger beslag på områder brukt til slikt fiske. Spesielt må en hensynta fiskeriene i øst ved Ingøydjupet og fiskeriene helt i vest. Vi ber om at disse delene tas ut av forslaget som skal utredes videre.

Anmodning om Stortingsmelding om arealbruk og sameksistens til havs.

Fiskerne har lenge opplevd en stor og økende konkurranse om sjøareal. I tillegg til nåværende aktiviteter (petroleumsnæring, skipstrafikk, forsvarsvirksomhet m.m.) legges det nå opp til marin gruvedrift, storskala taredyrking og ikke minst en storstilt utbygging av vindkraftverk til havs.

Norges suverenitet og jurisdiksjon over nærmere 2 mill. km² havområder (seks ganger landarealet) er først og fremst oppnådd gjennom fiskernes årelange bruk av havet. Utenfor 1 nautisk mil av grunnlinja finnes det ingen lov som samordner arealbruken. I stedet er det utarbeidet forvaltningsplaner, i form av meldinger til Stortinget. Disse forvaltningsplanene nevner ikke noe om alle de nye satsingsområdene til havs. Forvaltningsplanene har heller ikke formelle koplinger til sektorlovgivningen. Konklusjonen er at dagens forvaltningsplaner *ikke* er godt nok egnet til å regulere alle de nye aktivitetene, som det nå legges opp til i havområdene våre.

Dersom de overnevnte nye marine satsingene ikke bygger på tilstrekkelig god kunnskap, og myndighetene heller ikke legger til rette for en bedre samordning av arealbruken til havs, kan utviklingen bli til skade for både havmiljøet og norsk fiskerinæring. Norges Fiskarlag mener derfor det nå må utarbeides en ny dedikert Stortingsmelding om arealbruk og sameksistens i norske havområder. Dette er en svært viktig tematikk vi nå ønsker dialog med den nye regjeringen i forhold til.

Med hilsen
Norges Fiskarlag

Sverre Johansen

Jan Henrik Sandberg

Kopi til: Medlemslag, Nærings- og fiskeridepartementet.

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskrevet signatur.